

OPAS ISÄNTÄPERHEILLE

Tämä opas on tarkoitettu rotarien vaihto-oppilaiden isäntäperheille. Näiden ohjeiden tulee olla kaikkien isäntäperheiden ja perheenjäsenten tiedossa.

ROTARY-NUORISOVAIHTO

Rotaryn nuorisovaihdon päämäärä on kansainvälinen yhteisymmärrys perhekontaktien kautta. Tarkoitus on opettaa omaa kulttuuria nuorelle sellaisena kuin se esiintyy jokapäiväisessä elämässä. Tämä ei tarkoita "viimeisen päälle viihdyttämistä", vaan sitä, että vierailijasta tulee uusi perheenjäsen, joka jakaa kanssamme kaiken - kodin, koulun, yhteiskunnan ja maan. Vaihto-oppilaan isäntäperheenä toimiminen on haaste ja mahdollisuus!

Rotary-nuorisovaihto on mahdollisuus tutustua ulkomaalaiseen nuoreen ja jakaa hänen toiveensa ja tavoitteensa muutama kuukauden ajan. Se on rikastuttava kokemus jokaiselle isäntäperheen jäsenelle. Laajemmin ajateltuna edistämme kansainvälistä yhteisymmärrystä ja ystävyyttä omalta osaltamme. Vaihto-oppilas on 16-18 -vuotias nuori, joka käy lukiota tai vastaavaa koulua. Asuminen perheessä on ehkä hänen ensimmäinen pidempi poissaolonsa omasta kodista. Isäntäperhekin voi tuntea ennakkoluuloa vaihto-oppilaan kotimaahan. Juuri tähän liittyy kansainvälisen yhteisymmärryksen perimmäinen merkitys. Vaaditaan totuttujen ajattelutapojen tarkistamista ja uutta suhtautumista muihin kansoihin. Isäntäperheen haaste nuoren ulkomaisen lähettilään isäntänä on nousta erilaisten asenteiden yläpuolelle.

PERHE

Rotarien vaihto-oppilaalla on vuoden aikana yleensä 3 - 4 isäntäperhettä. Rotary-klubin nuorisovaihtotiimi kantaa vastuuta perheistä ja nuorisovaihdon kokonaisuudesta. Perheiden tulisi kokoontua yhteen jo ennen vaihto-oppilaan tuloa, jolloin perheet tutustuvat toisiinsa, sopivat vaihto-ajat, allekirjoittavat turvatakuun ja sitoumuksen rotarien kanssa sekä keskustelevat yhtenäiset säännöt ja "kasvatusperiaatteet" tulevalle vaihto-oppilaalle. Sekä nuoren että perheiden on tiedettävä muuttopäivät hyvissä ajoin. Perheen vaihto aiheuttaa stressiä ja silloin vaihto-oppilas erityisesti tarvitsee tukea ja rohkaisua. Muutto ja uusi perhe tuovat uusia elämyksiä ja tuttavuuksia.

Isäntäperheen kannattaa aloittaa kirjeenvaihto oppilaan ja hänen vanhempiansa kanssa heti, kun nimet ja osoitteet ovat selvillä. Tervetuloivotukseen voi liittää käytännön tietoa, vaikkapa ilmaston edellyttämästä vaateuksesta. Suomeen tuleva nuori on kiinnostunut uuden perheen kokoonpanosta; nimet, iät, harrastukset jne. kiinnostavat. Ja tietysti koulu! On hyvä miettiä, mitä itse haluaisi tietää, jos valmistautuu vuoteen vieraalla maalla, ja antaa sitten sellaisia tietoja.

Suomeen tulevat vaihto-oppilaat osallistuvat ensin orientoitumiskurssille Sastamalan Karkussa. Ensimmäinen isäntäperhe noutaa uuden perheenjäsenensä Kar-

kun leiriltä leiriviikon lauantaina. Kun vaihto-oppilas on saanut oman huoneensa tai vähintään oman sängyn ja tilat jaetussa huoneessa, sopeutuminen perheeseen alkaa. Ensin on sovittava, miten hän kutsuu perheen äitiä ja isää. Yleisiä ovat juuri "äiti" ja "isä" tai sitten etunimet, riippuen perheen käytännöstä. Muita keskusteltavia asioita ovat mm.:

- kotiavaimet
- vastuu erilaisissa kodin tehtävissä, kuten oman huoneen päivittäinen siisteys yms.
- aikataulukysymykset kuten herätys, nukku-
maan meno, ruoka-ajat, siivous ja pyykinpesu
- säännöt kotiintuloajoista arkinen, viikonloppuina sekä erikoistapauksissa
- pelisäännöt tietokoneen ja netin käytössä (internet, some yms.)
- passin ja lentolippujen luovuttaminen isäntäperheelle tai rotareille
- Prepaid -liittymän hankinta ja puhelimen käyttö – on syytä opettaa myös hätänumerot!
- kulkuyhteydet paikkakunnalla - kartta on hyvä antaa ja polkupyörä lienee helppo järjestää
- nuoren harrastukset ja hengellisen elämän hoitaminen

Monet asioista tulevat ajan myötä selviksi, mutta parempi on sopia niistä heti alussa, eikä jättää asioita erilaisten oletusten varaan. Vaihto-oppilasta on yleensä jo lähtömaassa neuvottu selvittämään uuden perheen tavat. Rotaryn vaihto-oppilaille tekemät säännöt on syytä käydä yhdessä läpi. Nuorisovaihdon säännöt ovat pääasiassa yksinkertaisia terveen järjen asioita. Esimerkiksi moottoriajoneuvoa ei saa kuljettaa eikä vakava seurustelu ole sallittua. Nuoret ovat säännöt jo lähtiessään vanhempineen allekirjoittaneet. Nämä säännöt ja ensi-illan kysymykset ovat liitteinä myös tässä oppaassa.

Omiin ikätovereihinsa vaihto-oppilas tutustuu koulussa ja perheen mahdollisten samanikäisten nuorten ja heidän ystäviensä kanssa. Perhe voi myös järjestää tervetuliaisjuhlan nuoren esittelemiseksi ystäville ja naapureille. Koti-ikävä, jos sellainen on tullakseen, tulee joko heti saavuttua tai joidenkin viikkojen kuluttua, kun uutuudenviehätys katoaa. Ikävä ei poistu sillä, että vaihto-oppilas on tunteja päivittäin netissä ja yhteydessä kotimaahansa tai toisiin vaihto-oppilaisiin. Nuorta tulee rohkaista ja auttaa saamaan kavereita, harrastuksia ja aktiivista tekemistä uudella paikkakunnalla. Vakavasta koti-ikävästä pitää keskustella heti nuoren ja rotarien nuorisovaihtotiimin kanssa yhdessä.

KOULUNKÄYNTI

Rotaryklubi on järjestänyt vaihto-oppilaalle paikan luki-ossa tai vastaavassa oppilaitoksessa. Perheen tehtävä on valvoa, että koulunkäynti lähtee hyvin alkuun ja jatkuu säännöllisenä. Perheen äidin tai isän - mieluiten yhdessä rotaryklubin nuorisovaihtoasiamiehen kanssa – tulee viedä nuori kouluun sopimaan lukujärjestyksestä ja muusta koulunkäyntiin liittyvästä. Klubilla on yleensä keinot hankkia oppilaan kirjat ja koulutarvikkeet edulli-

sesti. Monet vaihto-oppilaat yrittävät päästä koulunkäynnissä mahdollisimman helpolla, jotkut taas ovat kunnianhimoisia ja valitsevat turhan rankan lukujärjestyksen. Kultainen keskitie on suositeltava. Riittävä määrä koulua (opetusta ja kursseja) estää ajan käymistä pitkäksi. On tärkeää sopia koululle "tukiopettaja" ja "tukioppilaat", jotka auttavat erityisesti opintojen alussa. Turvallisen koulutien neuvominen on myös tärkeää.

SUOMEN/RUOTSIN KIELI

Useimmat vaihto-oppilaat eivät tänne tullessaan osaa kieltämme lainkaan. Viikon kurssi Karkussa on tarjonnut suomen tai ruotsin kielen alkeet. Viihtymiselle on ensiarvoisen tärkeätä, että nuorta rohkaistaan, avustetaan ja myös sinnikkäästi patistetaan kielen oppimiseen. Perheen oman "kielikyllyn" aika tulee, kunhan ensin vaihto-oppilaan kielenopiskelu on saatu hyvälle alulle. Perheen on hyvä sopia nuorisovaihtoasiamiehen kanssa oppilaan osallistumisesta ja mahdollisesti kuljettamisesta kouluun tai kansalaisopiston ulkomaalaisille tarkoitetuille kielikursseille. Kielitaidon "puhkeaminen" kestää kuukausia, mutta kun se sinnikkään työn tuloksena tapahtuu, hymyilevät sekä onnellinen vaihto-oppilas että ylpeä isäntäperhe. Vaihtovuoden lopulla vaihto-oppilas voi suorittaa kielitutkinnon ja saada siitä todistuksen.

ROTARY

Isäntänä toimivassa Rotaryklubissa on nuorisovaihtotiimi vaihto-oppilaan tueksi. Siihen kuuluvat yleensä nuorisovaihtoasiamies, tämän varamies ja nuoren tukihenkilöksi nimetty kummi. Tämän tiimin ja isäntäperheen tulisi olla yhteydessä toisiinsa säännöllisesti. Vaihtovuoden aikana nuoren tulee osallistua moniin Rotaryn järjestämiin tilaisuuksiin. Näitä ovat klubikokoukset (suositus: 1-2 kertaa/kk), piirin tilaisuudet (piirikokous keväisin ja piirileiri syksyllä tai talviurheilupäivä) sekä erilaiset matkat, jotka ovat vapaaehtoisia ja jotka vaihto-oppilas maksaa itse. On hyvä, että perhe ja vaihto-oppilas selvittävät kokousten ja matkojen aikataulut yhdessä ja perhe seuraa, että vaihto-oppilas käy kokouksissa sekä auttaa

vaihto-oppilasta matkoille valmistautumisessa. Rotarypiirit järjestävät tapaamisia ja matkoja vaihto-oppilaille ja näin orientoitumiskursseilla syntyneet ystävyudet voivat vahvistua. Vaihto-oppilas on täällä tavallaan Rotaryn ja maansa lähettiläänä.

Vaihto-oppilas pitää vuoden aikana esimerkiksi Rotaryklubissa ja koulussa esitelmää omasta maastaan - osin suomen (ruotsin) kielellä. Hän tarvitsee perheen tukea esitelmää valmistellessaan. Ujompia vaihto-oppilaita voi kaivata äidillistä tai isällistä rohkaisuakin. Yleensä klubiesitelmä suositellaan pidettäväksi vasta vähän myöhemmin, kun kielitaitoa on hiukan enemmän.

YHTEENVETO

Isäntäperheen tehtävä ei ole monimutkainen. Toki se vaatii tahdikkautta, empatiaa ja kärsivällisyyttä, mutta se myös antaa paljon. Näköalat laajenevat, "yhteisymmärrys" saa uutta sisältöä - ennen kaikkea syntyy pysyviä ystävyssuhteita, jotka eivät tunne rajoja. Tässä vielä kertauksen vuoksi:

- Ota vaihto-oppilas kotiin uutena perheenjäsenenä, niin että hän tuntee itsensä osaksi perhettä.
- Tue nuorta koulun käymisessä ja kielen oppimisessa.
- Vaadi vaihto-oppilaalta samat velvollisuudet ja kotitehtävät kuin muiltakin perheenjäseniltä.
- Auta nuorta löytämään ikäistensä seuraa.
- Ymmärrä kulttuurieroja ja ole itse valmis ajattelemaan asioita uudella tavalla.
- Huolehdi, että vaihto-oppilas varaa aikaa Rotary-velvollisuuksiinsa
- Tai kuten eräs perhe totesi: **"Avaa sydämesi. Kaikki muu hoituu itsestään".**

ENSI-ILLAN KYSYMYKSET FIRST NIGHT QUESTIONNAIRE

Arkisia käytännön tilanteita varten on tehty kaikissa maissa noudatettava ensimmäisen illan kysymyssarja. Oppilas käy sen läpi ensimmäisenä iltana uudessa isäntäperheessä yhdessä perheen vanhempien ja lasten kanssa. Näin vältetään suuri osa niistä pikkuongelmista, jotka johtuvat väärinkäsityksistä, vääristä odotuksista tai vain siitä, ettei joku asia ole tullut aikaisemmin puheeksi. Englanninkielellä kysymyssarja löytyy internetsivuilta www.rye.fi. Tärkeimmät kysymykset on koottu tähän:

- Kuinka kutsun teitä (perheenjäseniä)?
- Mitä kotitöitä haluatte minun tekevän?
- Petaanko sänkyäni?
- Siivoanko oman huoneeni?
- Siivoanko kylpyhuoneen tai wc:n?
- Miten hoidan pyykinpesun? Entä vaatteiden siittäminen?
- Milloin voin käyttää suihkua?
- Missä säilytän hygieniatarvikkeet?
- Voinko käyttää hammastahnaa, saippuaa jne.?
- Millaiset ovat ruoka-ajat?
- Voinko auttaa keittiössä jotenkin, esim. kattaa pöydän? Siivota ruokapöydän, tiskata tai täyttää tiskikoneen, viedä roskat?
- Voinko ottaa ruokaa tai juomia itse vai kysynkö ensin?
- Voinko laittaa huoneeni seinälle kuvia tai julisteita?
- Voinko sisustaa huonettani muuten?
- Millaiset säännöt koskevat tupakanpolttoa ja alkoholin käyttöä?
- Missä voin säilyttää matkalaukkujani?
- Mihin aikaa minun tulisi herätä ja mennä nukkumaan?
- Millaiset kotiintuloajat minulla ovat?
- Miten suhtaudutte myöhästelyyn?
- Millaiset säännöt koskevat kavereiden vierailuja?
- Entä puhelimen ja tietokoneen ja TV:n käyttöä?
- Mitä postiosoitetta voin käyttää?
- Saanko kotiavaimet?
- Onko isäntäperheen jäsenillä erityisiä asioita, joista he eivät pidä, esim. musiikin kuuntelun äänenvoimakkuuden, purukumin ja karkin syönnin tai pukeutumisen suhteen?
- Milloin isäntäperheeni jäsenet viettävät syntymäpäivää?
- Miten kuljen kouluun, kavereille, harrastuksiin ja kaupungille?
- Miten suhtaudutte kirkossa käymiseen?
- Osallistuminen rotaryklubin ja -piirin tilaisuuksiin?
- Maksanko omat kuluni jos menemme perheen kanssa esim. ulos syömään?
- Onko jotain muuta mitä minun olisi hyvä tietää?

NUORISOVAIHDON TOIMINTAOHJE JA RIKOSREKISTERIOTE

Rotary International on sitoutunut luomaan ja ylläpitämään kaikille toimintaansa osallistuville mahdollisimman turvallisen ympäristön. Suomen Rotary ry on laatinut toimintaohjeet, joiden tavoitteena on varmistaa ja edistää lasten ja nuorten turvallisuutta Suomen Rotary ry:n järjestämässä vaihto-oppilastoiminnassa. Niiden avulla toiminnan järjestäjä voi ehkäistä alaikäisten koskemattomuutta ja turvallisuutta vaarantavia tekoja ja tapahtumia. Ohjeessa kuvattujen menettelyjen tulee olla käytössä silloin, kun lapsen henkilökohtaista koskemattomuutta on loukattu.

Ongelmia ehkäisevät toiminnan avoimuus ja lasten ja nuorten opastaminen. Lasten pitää tietää, kenen puoleen he voivat kääntyä, jos heidän henkilökohtaista koskemattomuuttaan on loukattu tai heidän mieltään askarruttavat omaan turvallisuuteen ja koskemattomuuteen liittyvät asiat.

Ohjeessa käydään ensin läpi lapsen turvallisuutta edistäviä toimintatapoja ja esitellään vapaaehtoistehävien luokittelu. Ohjeen neljäs luku käsittelee lakia lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (408/2014), sekä rikosrekisteriotteen hakemista ja käsittelemistä. Toimintaohje käydään läpi isäntäperheen haastattelun yhteydessä ja samalla täytetään siihen liittyvä rikosrekisteriotteehakemus. Viranomainen toimittaa tiedon vain monipiirin nimetyille henkilölle.

Rikosrekisteriote vaaditaan kaikilta piirin ja klubin nuorisovaihtotoimintaan osallistuvilta ja kaikilta isäntäperheen täysi-ikäisiltä jäseniltä.

VAIHTO-OPPILAAN SÄÄNNÖT

Nämä ovat kansainväliset vaihto-oppilaan säännöt, jotka pätevät kaikissa maissa, ja jotka jokainen vaihto-oppilas on allekirjoittanut hakulomakkeessaan.

1. Ota matkavakuutus, joka sisältää vastuu-, matka-, tapaturma- ja terveysvakuutuksen.
2. Käy koulua säännöllisesti.
3. Opettele isänmaan kieli!
4. Älä aja mitään moottoriajoneuvoa.
5. Matkailu isäntämaassa koulutyön aikana on sallittua vain Rotary-tapahtumiin sekä koulun tai isäntäperheen järjestämiin tilaisuuksiin.
6. Viikonloppumatkailu isäntämaassa on sallittu vain isäntäperheen tai klubin luvalla.
7. Ulkomaanmatkailu on sallittua vain, jos seuraavat ehdot KAIKILTA osiltaan on täytetty:
  - Matka ei ole kouluaikana
  - Matkustat joko isäntäperheen (vanhempien) tai rotarien kanssa, et yksin
  - Sinulla on kirjallinen lupa vanhemmiltasi juuri tätä matkaa varten
  - Sinulla on lupa isäntäperheeltäsi
  - Sinulla on lupa isäntäklubiltasi
  - Sinulla on kirjallinen lupa rotarypiirin nv-asiamieheltä (esimerkiksi sähköpostin kautta)
8. Maksa omat matkasi itse.
9. Tutustu paikkakuntasi nuoriin, mutta valitse seurasi huolella, noudata isäntäperheen neuvoja.
10. Ystävät ovat OK, mutta vakava seurustelu ei ole sallittua.
11. Kutsu vieraita vain isäntäperheen luvalla.
12. Ole aktiivinen ja toimielias!
13. Alkoholin käyttö on kielletty.
14. Älä kajoa huumeisiin (mukaan luettuna marihuana) ja vältä niitä käyttävien seuraa. Huumeiden kanssa tekemisissä oleva nuori ilmoitetaan viranomaisille ja palautetaan välittömästi kotiin.

TIETOA ROTARYNUORISOVAIHDOSTA LÖYTYY INTERNET SIVUILTAMME

www.rye.fi

Rotary-klubin nuorisovaihtoasiamies _____

sähköposti _____

puh _____